

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри обліку та аудиту

Протокол № 14 від 04 серпня 2018 р.

Зав. кафедри

Т.В. Кожухова Т.В. Кожухова

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS5

Розробник: Шевченко Л.Я., доцент кафедри
обліку та аудиту, к.е.н.

2018 - 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності «назва спеціальності») / вибіркова дисципліна	вибіркова для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, години	15
Практичні/семінарські, годин	39
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	96
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3,6
самостійної роботи студента	6
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета - формування системи знань з теоретичних питань управлінського обліку і його методології, практичних навичок ведення управлінського обліку на підприємствах.

Завдання - ознайомлення з теоретичними основами управлінського обліку; дослідження системи організації управлінського обліку на підприємстві; вивчення методики і прийомів в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень; дослідження етапів формування бюджетів на підприємствах; дослідження методики складання калькуляції; вивчення міжнародного досвіду обліку за системою «директ-кост»; дослідження організації обліку за центрами відповідальності; надання знань щодо оцінювання альтернативних проектів та обґрунтовано обирати оптимальні управлінські рішення; надання знань щодо складання внутрішньогосподарської звітності для прийняття керівництвом оперативних управлінських рішень.

Предмет: виробнича діяльність підприємства в цілому та окремих його структурних підрозділів в системі збору, систематизації та аналізу облікової інформації з метою формування альтернативних варіантів управлінських рішень.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Мета, зміст і організація управлінського обліку.
2. Класифікація і поведінка витрат.
3. Система обліку і калькулювання за повними витратами.

4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами.
5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами.
6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.
7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень.
8. Бюджетування і контроль.
9. Облік і контроль за центрами відповідальності.
10. Управлінський облік як інформаційна система для прийняття стратегічних управлінських рішень.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
Змістовий модуль 1: Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат					
Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку	10	-	2		8
Тема 2. Класифікація і поведінка витрат	16	2	4		10
Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами	16	2	4		10
Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами	16	2	4		10
Тема 5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	16	2	4		10
Разом за змістовим модулем 1	74	8	18		48
Змістовий модуль 2: Аналіз використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями					
Тема 6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	17	2	5		10
Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	16	2	4		10
Тема 8. Бюджетування і контроль	15	1	4		10
Тема 9. Облік і контроль за центрами відповідальності	15	1	4		10
Тема 10. Управлінський облік як інформаційна система для прийняття стратегічних управлінських рішень	13	1	4		8
Разом за змістовим модулем 2	76	7	21		48
Усього годин	150	15	39		96

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського (практичного) заняття	Кількість годин
Змістовий модуль 1: Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат		
1.	Семінар – розгорнута бесіда Сутність управлінського обліку та етапи його розвитку	2
2.	Семінар – дискусія Економічний зміст категорії витрат. Класифікація витрат в управлінському обліку	2
3.	Семінар – дискусія Класифікація витрат на релевантні та нерелевантні, необхідність врахування можливих витрат	2
4.	Семінар з виконанням розрахункових задач Класифікація витрат на релевантні та нерелевантні, необхідність врахування можливих витрат	2
5.	Семінар з виконанням розрахункових задач Методи оцінки та розподіл зустрічних послуг допоміжних виробництв	2
6.	Семінар – дискусія Облік витрат і калькулювання собівартості продукції на основі змінних витрат	2
7.	Семінар з виконанням розрахункових задач Облік витрат і калькулювання собівартості продукції на основі змінних витрат	2
8.	Семінар з виконанням розрахункових задач Облік відхилень від норм, їх аналіз і управління за відхиленнями	2
9.	Семінар – дискусія Аналіз взаємозв'язку «витрати—обсяг—прибуток». Точка беззбитковості	2
10.	Семінар з виконанням розрахункових задач Аналіз взаємозв'язку «витрати—обсяг—прибуток». Точка беззбитковості	2
Змістовий модуль 2: Аналіз використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями		
11.	Семінар – дискусія Моделі прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності	2
12.	Семінар з виконанням розрахункових задач Моделі прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності	2
13.	Семінар з виконанням розрахункових задач. Порядок складання і узгодження бюджетів	2
14.	Семінар – дискусія Калькулювання витрат життєвого циклу продукту. Ціноутворення в системі управлінського обліку	2
15.	Семінар з виконанням розрахункових задач. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	2
16.	Семінар – дискусія Бюджетування і контроль	2
17.	Семінар з виконанням розрахункових задач Бюджетування і контроль	2
18.	Семінар – дискусія Облік і контроль за центрами відповідальності	2

19.	Семінар з виконанням розрахункових задач Облік і контроль за центрами відповідальності	3
	Всього	39

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей, статей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських (практичних) занять	Кількість годин самостійної роботи	Форми самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат			
Семінар – розгорнута бесіда Мета, зміст і організація управлінського обліку	8	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Місце управлінського обліку в системі облікової інформації. Основні користувачі облікової інформації та їх потреби в інформації. Відмінності управлінського і фінансового обліку. Схеми організації управлінського обліку за різних систем обліку. Особливості інтегрованої моделі побудови Плану рахунків фінансового та управлінського обліку. Джерела [1-7], [8,19,20]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – дискусія Класифікація і поведінка витрат	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Класифікація витрат в управлінському обліку. Групування витрат для визначення фінансових результатів. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень. Групування витрат для планування. Методи аналізу поведінки витрат Джерела [1-7]. [18-20]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, дискусія, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням розрахункових задач Система обліку і калькулювання за повними витратами	10	1 Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Поняття собівартості та її види. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості. Облік витрат за статтями калькуляції та економічними елементами. Методи оцінки та розподіл зустрічних послуг допоміжних виробництв. Методи калькулювання собівартості продукції. Системи калькулювання повних витрат Джерела [1-7]. [19-22]. 2. Самотестування. 3 Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

Семинар з виконанням розрахункових задач Система обліку і калькулювання за змінними витратами	10	1.Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Облік витрат і калькулювання собівартості продукції на основі змінних витрат. Сутність системи «директ-костинг». Переваги та недоліки «директ-костинг Джерела [1-7]. [19-22]. 2. Самотестування. 3 Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	10	1.Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань Сутність та основні завдання організації нормативного методу обліку витрат на підприємстві. Порядок встановлення та змін норм. Облік відхилень від норм. Калькулювання за нормативним методом. Порядок застосування методу обліку витрат за «стандарт-кост».Порівняння «стандарт-кост» і нормативного методу обліку витрат. Джерела [1-7]. [19-22]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

Разом змістовий модуль 1	48	3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань.	
---------------------------------	----	---	--

Змістовий модуль 2.
Аналіз використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями

Семинар з виконанням розрахункових задач Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Маржинальний дохід та порядок його розрахунку. Аналіз взаємозв'язку «витрати—обсяг—прибуток». Точка безбитковості. Вплив структури витрат на темпи зміни прибутку при зміні обсягу реалізації. Операційний (виробничий) леверидж (важіль) .Джерела [1-7]. [19-20]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семинар з виконанням розрахункових задач Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Поняття релевантності. Види управлінських рішень та порядок їх прийняття. Типи операційних рішень. Чотири рівні невизначеності. Моделі прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності. Методи управління робочим капіталом підприємства. Визначення вартості грошей у часі та її використання для прийняття управлінських рішень. Джерела [1-7]. [19-20]. 2. Самотестування. 3.Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач

Семінар з виконанням розрахункових задач Бюджетування і контроль	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Суть бюджетного планування і види бюджетів. Порядок складання і узгодження бюджетів. Контроль за виконанням бюджетів і аналіз відхилень. Джерела [1-7]. [18,19,22]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семінар з виконанням розрахункових задач Облік і контроль за центрами відповідальності	10	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Поняття і типи центрів відповідальності. Організація обліку відповідальності за методом «тариф-година-машина». Сутність і методи трансфертного ціноутворення. Оцінка діяльності центрів відповідальності. Склад та зміст управлінської звітності. Джерела [1-7]. [18,19,22]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань і задач. 4. Підготовка до понятійного диктанту	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання ситуаційних завдань та задач
Семінар – дискусія Управлінський облік як інформаційна система для прийняття стратегічних управлінських рішень	8	1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Калькулювання витрат життєвого циклу продукту. ABC-калькулювання. Калькулювання витрат на якість. Система "якраз вчасно" в стратегічному управлінському обліку. Ціноутворення в системі управлінського обліку. Джерела [1-7]. [18-23]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, дискусія, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Разом змістовий модуль 2	48		
Разом	96		

**7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем,
результатами навчання та компетентностями**

Результати навчання	Компетентності											
	Загальні					Предметно-спеціальні						
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	
1. Розуміння теоретичних основу правлінського обліку, а саме: сутності, завдань і функцій; основних принципів його побудови та видів.								+	+	+		
2. Знання законодавчо – нормативних документів, які регламентують порядок організації управлінського обліку на підприємствах.								+	+	+		
3. Знання етапів організації управлінського обліку на підприємстві.								+	+	+		
4. Розуміння та уміння застосовувати відповідні методи прийому в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень.								+	+	+		
5. Розуміння прав, обов'язків і відповідальності облікового фахівця.								+			+	+
6. Уміння використовувати облікову інформацію про фактичні витрати з метою прогнозування майбутніх витрат, а також з метою прийняття управлінських рішень.								+	+	+	+	
7. Уміння розраховувати собівартість продукції використовуючи різні методи калькулювання.									+			
8. Уміння моделювати поведінку витрат та проводити аналіз співвідношення "витрати - обсяг діяльності – прибуток.									+	+	+	
9. Уміння оцінювати альтернативні проекти та обґрунтовано обирати оптимальні управлінські рішення.									+		+	
10. Уміння розробляти бюджети підприємства та окремих центрів відповідальності.								+	+		+	
11. Уміння скласти внутрішньогосподарську звітність та								+	+		+	

розраховувати трансфертні ціни.											
12. Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей його дення в умовах обмеженості часу.							+	+			+
13. Застосовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.							+	+		+	
14. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.									+		+
15. Формувати додаткові компетентності шляхом самонавчання, участі у тренінгах, сертифікаційних і грантових програмах.								+	+	+	+

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	-	1	1			2
Тема 2	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 2	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 3	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 3	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 4	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 4	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 5	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 5	0,25	0,5	0,5		5	6,25
Разом змістовий модуль 1	2,0	5	5		5	17
Змістовий модуль 2						
Тема 6	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 6	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 7	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 7	0,25	0,5	0,5			1,25
Тема 8	0,5	-	0,5			1
Тема 8	0,5	-	0,5			1
Тема 9	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 9	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 10	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 10	0,5	0,5	0,5		5	6,5
Разом змістовий модуль 2	4	4	5		5	18
Індивідуальне завдання				15		15
Разом	6	9	10	15	10	50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний посібник «Управлінський облік».
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бутинець Ф. Ф. Управлінський облік. — Житомир: ЖІТІ, 2010. — 448 с.
2. Брадул О.М., Шепелюк В.А., Шевченко Л.Я., Каминський П.Д., Штик Ю.В. Управлінський облік. Навчальний посібник. – Кривий Ріг, 2017 – 114с.
3. Василенко В. О. Теорія та практика розробки управлінських рішень. Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2012 р.
4. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах. — Т.: Економ, думка, 2013.
5. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. — К.: Лібра, 2013. — С 64.
6. Друри К. Управленческий учет для бизнес-решений: Учебник / Пер. с англ. - М.: ЮПИТИ-ДАНА, 2003. - 655 с.
7. Лень В.С. Управлінський облік: Навчальний посібник. -К.: Знання-Прес, 2013. - 287 с.
8. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Підручник. — К.: Книга, 2004. — С 19, 25.

Допоміжна:

9. Бородкін О. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік: концепція і організація // Бухгалтерський облік і аудит. — 2011. — № 2;

10. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. — К.: Екаунтинг, 2000. — 384 с.

11. Рудніченко Є. М. Механізм управління накладними затратами всистемі формування фінансових результатів промислових підприємств: дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Рудніченко Є. М. — Хмельницький, 2006. — 207 с.

12. Скляренко В.К. В чем разница между затратами, расходами и издержками [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.elitarium.ru/2007/10/30/zatraty_raskhody_izderzhki.html.

13. Філінков, О. М. Про співвідношення змісту категорій "витрати виробництва", "затрати" і "собівартість" [Текст] / О. М. Філінков // Економічна теорія. - №4. - 2015. - С. 12-17. с 14-17

Інформаційні ресурси

35. [http:// www.dtkk.com.ua](http://www.dtkk.com.ua) [Електронний ресурс]

36. [http:// www.liga.net](http://www.liga.net) [Електронний ресурс]